

Verslag vergadering *Bond van Coöp. Zuivelfabrieken Friesland*

Goede kwaliteit zuivelproducten

De ledenvergadering van de Bond van Coöp. Zuivelfabrieken stond in het teken van het afsluiten van de eerste, fase van het herstel en de vergadering bezon zich op de mogelijkheden van de zuivelindustrie in de eerstvolgende jaren.

De voorzitter, de heer R. A. Bouma van Workum, had bij de opening allereerst de plicht om twee gestorvenen te gedenken, wijlen de heren J. Wuite en W. Keestra, die een belangrijk aandeel hadden gehad in de ontwikkeling van het coöperatieve zuivelbedrijf. De aanwezigheid van de heren Koster en Geluk, voorzitter en secretaris van de F.N.Z. stelden de voorzitter zeer op prijs.

In de pers, zo vervolgde de heer Bouma, heeft men uit den treuren kunnen lezen, dat er aan de kwaliteitsverbetering van de zuivelproducten meer aandacht moet worden besteed. Zodoende wordt de indruk gevestigd, dat Nederland op dit gebied hopeloos achteraan komt. Niets is echter minder waar. Er is nog steeds een voorsprong op de andere landen, maar niettemin zal steeds met de uiterste inspanning naar kwaliteitsverbetering gestreefd worden.

Wel is er een grote achterstand op technisch gebied, maar alvorens de fabrieken tot kostbare uitbreiding overgaan zullen zij de mogelijkheid van concentratie met andere fabrieken moeten overwegen. Daar een verhoging van den melkprijs niet in de lijn der verwachting ligt, moeten de onkosten door een doelmatige exploitatie worden ondervangen.

De schade, die sommige fabrieken in ons land geleden hebben door de oorlog, moet gezamenlijk gedragen worden. Het is de bedoeling van de F.N.Z. om daarvoor een fonds van een miljoen gulden bij elkaar te brengen. (De vergadering gaf het bestuur later vrij mandaat in deze kwestie).

De voorzitter betreurde de beslissing inzake de zuivelschool in Bolsward en hij vroeg zich af of de volksvertegenwoordiging in dezen wel genoeg rekening had gehouden met de belangen van de zuivelindustrie. Hij hoopte, dat de kwestie spoedig weer aan de orde zal komen en hij vroeg zich af of deze beslissing een uiting was van de zoo zeer bewonderde samenwerking tussen overheid en bedrijfsorganisatie.

Nieuwe bestuursleden

[...]

Waar de zuivelman het hoofd over breekt

De mededelingen werden vlot doorgenomen. De vergoeding aan stilgelegde bedrijven had enige discussie tengevolge. De heer Geluk deelde mee, dat de minister een heffing overweegt op melk, die fabrieken door het stilleggen van andere meer ontvangen hebben. De prijs van de aanvullingsmelk was het volgende punt, waar de vergadering het hare van te zeggen had. Algemeen was men van oordeel, dat de halve cent, die de boeren in Holland meer ontvangen, wanneer zij direct aan de consumptiebedrijven leveren, ook uitbetaald moet worden aan de fabrieken, die melk naar Holland leveren, de z.g. aanvullingsmelk. De minister denkt er niet aan om deze halve cent te laten betalen. De richtprijs van de melk zou er door ondermijnd worden. Hij geeft evenwel toe, dat de halve cent toeslag op de consumptiemelk fout is geweest, aldus de heer Geluk. Gewaarschuwd werd nog tegen het gebruik van melkmachines, maar het

bestuur was van mening, dat bij een goede reiniging van de machines de bezwaren ondervangen kunnen worden.

De burgers van Bolsward hebben gezegevierd in de kwestie van de zuivelschool, meende de heer Jansma. De gang van zaken is ergerlijk geweest en hij stelde voor, dat iedere zuivelfabriek *f* 150 zou storten als jaarlijkse bijdrage voor een door den Bond te stichten zuivelschool. De aanwezigen glimlachten wel even, maar dit wilde men de Bolswarders toch blijkbaar niet aandoen, want het voorstel ondervond weinig steun. Het bestuur zal het voorstel nader in overweging nemen.

De kwaliteitsverbetering van de melk is een punt, waar de gedachten al vaak mee bezig gehouden zijn, zonder dat het nog tot concrete maatregelen is gekomen. Het bestuur stelde het alternatief: zelf doen of mettertijd overheidsinmenging. Volgend jaar zal het bestuur met een voorstel komen om de fabrieken te verplichten den melkprijs afhankelijk te stellen van de kwaliteit van de melk. Op het ogenblik laten de technische moeilijkheden een dergelijke maatregel niet toe.

De afzet van zuivelproducten

Het vraagstuk van de afzet van zuivelproducten, dat op het ogenblik eigenlijk geen vraagstuk is, maar dit binnenkort wel worden zal, was het onderwerp van een uitvoerig gedocumenteerde inleiding van den heer Geluk. Hij verwachtte, dat de productie van de melk in 1946 35 pct. hoger zou zijn dan in 1945 en dat wij over enkele jaren te rekenen hebben met een gebruiksoverschot in Nederland. Tenminste wanneer de verhouding tussen den boter- en den margarineprijs gelijk blijft. De min.-pres. wil die verhouding niet gelijk laten volgens zijn berekening zal de boter *f* 3.20 per kg gaan kosten.

De verhouding van de boter- tot de margarineprijs was voor de oorlog 3: 2 en zou nu worden 5 : 2. De heer Geluk verwachtte van deze stijging van de boterprijs een achteruitgang van het botergebruik, zodat het melkoverschot er eerder zou zijn, dan normaal verwacht mocht worden. Bovendien is er nog een omzetbelasting van 2 x 3 ct. per kg boter in voorbereiding.

Wanneer de boer 16 ct. per kg melk krijgt, wordt de boterprijs *f* 4 per kg. Onze exportmogelijkheden zouden dan niet veel te betekenen hebben. Australië en Nieuw-Zeeland leveren voor ongeveer *f* 1,70 en Denemarken met staatssteun voor *f* 2.30 per kg aan Engeland. Op de Engelse markt zouden wij dus niet mee kunnen doen. Maar naar de Engelse markt richt zich de wereldboterprijs. In de huidige situatie is geen export mogelijk.

Hoe kunnen wij dit sombere vooruitzicht tegemoet komen, vroeg de heer Geluk zich af: In de eerste plaats is er de mogelijkheid het botervet uit de melk in andere zuivelproducten te verwerken, zoals in de kaas. Voor onze goede kaas is in het buitenland wel afzetgebied te vinden. De prijs die er voor deze kaas betaald wordt moet de kosten der melkproductie dekken. Hier moet aan vast gehouden worden, want zolang het vetrantsoen niet voldoende is in ons land mogen wij de uitvoer van vetproducten niet subsidiëren.

De mogelijkheden, die de condens biedt moeten onderzocht worden. De kansen op de export van melkpoeder achtte de heer Geluk niet bijzonder groot.

Daar het vetrantsoen van ons volk nog steeds beneden het gezondheidsminimum ligt, moet het vetgehalte van de melk in ieder geval van 2.5 pct. op 3 pct. gebracht worden.

Na een korte berekening kwam de heer Geluk tot een boteroverschot van 30.000 ton per jaar in normale omstandigheden. Dit moet op de een of andere rendabele manier worden weggevoerd. Daarom moet er weer melk in het brood en zal het binnenlands melkverbruik verhoogd

moeten worden. Vergeleken met andere zuivellanden slaan wij een pover figuur wanneer het op melkdrinken aankomt.

De productiekosten moeten omlaag, alleen dan is er uitvoer mogelijk. Duitschland moet weer een van onze exportlanden worden. Het graan mag niet ten koste van de veehouderij de hand boven het hoofd gehouden worden.

Hierna werden de scheidende bestuursleden toegesproken en toen deze de vriendelijke woorden beantwoord hadden, sloot de voorzitter de vergadering, waar alle fabrieken, behalve die van Ameland en Schiermonnikoog, vertegenwoordigd waren.